

ՎԱՐԴԱՆԱՆՔ

«Հոգին է կենդանարար, մարմինը բան
մը չի կրնար ընել» (Յովհ. Զ. 64)

Քրիստոսի սրբասուրբ բերանէն ելած այս բառերը մարմնացան Վարդանանց պատերազմով, որոնք գերադասեցին մեռնիլ Քրիստոսի եւ հայրենիքի համար, քան թէ ապրիլ՝ ուրանալով խաչեալը:

Հայոց Պատմութեան էջերուն մէջ անթիւ եղած են պատերազմները, սակայն Վարդանանց պատերազմի յիշատակն է միայն, որ մոտի գործած է Հայց. եկեղեցւոյ մէջ՝ ըլլալով դարերու մէջ օրինակ Հայ քրիստոնեայի համար: Հաւատքի եւ հայրենիքի պահպանման համար միշտ պատերազմը արժանի է անմահ յիշատակի, որովհետեւ այդ պատերազմի շնորհիւ է, որ մենք այսօր կենալով մեր եկեղեցիներու մէջ, մեր սրտի աղօթքները հայերէնով կ'ուղղենք Աստուծոյ՝ փառաւորելով Անոր անունը մեր նախնիներու լեզուով: Վարդանանք շատ լաւ հասկցած էին Քրիստոսի խօսքերուն իմաստը, ո՛չ միայն հասկցած էին այլեւ այդ խօսքերը գործի վերածեցին իրենց արիւնով՝ ցոյց տալով, որ Աստուածորդւոյն ըսածները թուղթի վրայ գրուած բառեր չէին, այլ անմահ կեանք պարգեւող կենդանի խօսքեր: Այսօր շատեր կը յայտարարեն, որ կը սիրեն Աստուած, կը հաւատան Քրիստոսի եւ կը կատարեն Անոր ըսածները: Պէտք է հասկնալ, որ Քրիստոս չի նայիր մեր շուրթերուն ու խօսքերուն, որո՞ւն

են պէտք այդ պարապ խօսքերը, երբ եկեղեցիէն կ'ելլենք, նորէն այդ հին, մեղաւոր մարդն ենք մեր արարեցեալով: Կը մտածենք, որ Աստուած միայն եկեղեցիի պատերու մէջ կը բնակի, պատերէն այն կողմ չի տեսներ մեզի, մեր ըրած գործերը, ուրեմն կրնանք ամէն բան ընել դուրսը եւ եկեղեցիին մէջ բարեպաշտ ձեւանալ: Մտնելով եկեղեցի, անմիջապէս կ'ըսենք. «Յիսուս Քրիստոս կը սիրեմ Բեգի, նայէ՛, կու գամ եկեղեցի, կը տարբերիմ ուրիշներէ, ալ ի՞նչ կ'ուզես ինձմէ»: Սակայն, երբ դուրս կ'ելլենք, կը մտածենք թէ մեր պարտականութիւնը ըրինք, իսկ հիմա ինչ ուզենք կրնանք ընել: Կարծէք թէ մենք չըլլայինք քանի մը վայրկեան առաջ աղօթքներ մըմնջացողները՝ գառան մորթին տակ շարուած: Այո՛, հաւատքը հագուստ դարձուցած ենք: Երբ կ'ելլենք, հաւատացեալի զգեստը կը նետենք մէկ կողմ եւ կը մնանք մեր իրական, անհաւատի հագուստով: Ո՞վ կը խաբենք, մենք ալ չենք գիտեր: Շատ անգամ կը զարհուրինք երբ կը լսենք, թէ ինչպէս Քրիստոսի՝ մեր Արարչին, Իր իսկ ստեղծած արարածը ապտակեց: Մեր ուղեղին մէջ չի տեղադրուիր, թէ ինչպէս մարդը համարձակեցաւ Աստուծոյ ապտակել: Նոյնիսկ սարսափելի այդ դէպքը յիշելը եւ ըսելը: Սակայն, չենք գիտակցիր, որ մեր ամէն

մէկ սխալ արարքը «ապտակ» մըն է Քրիստոսի երեսին:

Այսօր, մենք չունինք արիւնալի պատերազմ, սակայն ունինք հոգեւոր պատերազմ աշխարհի չարիքներուն, հաճոյքներուն եւ նիւթին դէմ: Այս աշխարհի ամէն մէկ գայթակղութիւն, փորձութեան պատերազմ մըն է մեզի համար: Հոգեւոր պատերազմէն յաղթանակով դուրս գալով է միայն, որ կրնանք ապացուցել մեր սէրը Քրիստոսի հանդէպ: Նոյնիսկ եթէ պէտք ըլլայ մեր կեանքը զոհենք այդ սիրոյ համար, քան թէ մեր հոգին վաճառենք՝ չարին ստրուկը ըլլալու համար: Քրիստոս, ըլլալով Աստուծոյ Որդին, սիրայօժար կամով իջաւ երկինքէն՝ մեր փոխարէն չարչարուելու, անարգուելու եւ խաչուելու համար: Այդ է ամենամեծ սէրը, որ օրինակ տուաւ մեզի: Չենք հասկնար եւ չենք ալ ուզեր հասկնալ, թէ ի՞նչ ըսել է ուրիշի փոխարէն կեանքը զոհել: Կեանքը զոհել, իր իսկական իմաստէն զատ պէտք է հասկնալ նաեւ՝ մեր սուղ ժամանակը տրամադրել հիւանդին, խրատել մոլորուածին, մխիթարել սգաւորին, դրամով օգնել չճաւորին, ուրախացնել վշտացեալին եւ այլն: Ի հարկէ ասոնցմէ ամենամեծ զոհողութիւնը Քրիստոս ըրաւ. **ԱՆ ԻՐ ԿԵԱՆՔԸ ՏՈՒԱԻ ՄԵՋԻ ՀԱՄԱՐ...** Ինք այնչափ սիրեց մեզ, իսկ մենք որքա՞ն կը սիրենք զինք: Նկարներու ցուցահանդէս մը կար: Կին մը այս ցուցահանդէսին մէջ պտտելու ատեն յանկարծ նկարի մը առջեւ ճիչ մը կ'արձակէ: Երիտասարդի նկար մըն էր: Նկարիչը տիկնոջը մօտենալով կը հարցնէ. «Ինչու՞ կու լաս»: Կինը կը պատասխանէ. «Ասիկա իմ մէկ հատիկ տղուս պատկերն է, որ պատերազմի մէջ մեռաւ, դուն իմ տղաս ու՞ր եւ ինչպէ՞ս տեսար»: Նկարիչը կը սկսի պատմել: «Ես այս երիտասարդը միայն

մէկ անգամ մը տեսայ գիշեր մը թշնամիներու դէմ կատաղի ուժակոծութեան ատեն: Թնդանոթի լոյսը անոր դէմքին վրայ ինկաւ, եւ ես միայն այն ատեն տեսայ անոր դէմքը»: Մայրը կը հարցնէ. «Մէկ անգամ տեսնելով, ինչպէ՞ս կրցար անոր կատարեալ եւ անթերի դէմքը գծել»: Նկարիչը կը պատասխանէ. «Որովհետեւ, ան իմ փոխարէն մեռաւ: Ռումբը անոր դպաւ ու անոր մարմինը իմ կեանքս փրկեց: Անիկա մեռաւ եւ ես ապրեցայ: Ջիս փրկողին դէմքը հոգիս մէջ քանդակուեցաւ եւ վերակենդանացաւ: Անկէ ետք սիրեցի զայն բոլոր էութիւնովս, պաշտեցի զայն եւ յաւիտենապէս երախտապարտ եմ անոր»:

Եթէ պատահմամբ իր կեանքը զոհող մէկուն հանդէպ այսքան սէր եւ երախտապարտութիւն ցոյց՝ կը տրուի, ապա ուրեմն որչա՞փ աւելի սէր պէտք է ցոյց տալ այն Փրկչին, որ Իր կեանքը զոհեց մեզի համար կամովին, սիրայօժար եւ գիտակցաբար: Եթէ պրպտենք մեր կեանքը, կամ՝ սիրոյ նշոյլ մը կը գտնենք, կամ քնաւ քան չենք գտներ: Ինչու՞: Ո՞րն է պատճառը, որ մենք այսչափ անհոգ ենք Քրիստոսի խօսքերու հանդէպ: Ինչու՞ մենք հոգեւոր պատերազմէն յաճախ պարտուած դուրս կ'ելլենք: Ու՞ր է մեր Աւետարանը, մեր խաչն ու հաւատքը: Ինչու՞ մէկ ձեռքով մոմ կը վառենք խորանի առջեւ, իսկ միւս ձեռքով թակարդ կը լարենք ուրիշի համար: Երբ դժբախտութիւն, հոգեք, նեղութիւններ կ'ունենանք անմիջապէս կը վազենք եկեղեցի՝ Աստուծմէ օգնութիւն խնդրելու, բայց երբ ուրախութեան մէջ կը գտնուինք՝ զԱստուծոյ կը մոռնանք, որովհետեւ կը մտածենք, որ Ան իր խիստ օրէնքներով (անշուշտ եթէ իսկապէս խիստ են) մեր հաճոյքները պիտի սահմանափակէ: Այս բոլոր կեղծաւորութիւնները

ի վնաս մեզի են: Այդպիսի հոգիով կատարած մեր աղօթքները օդի մէջ կը գոլորշիանան, եկեղեցիի առաստաղէն վեր չեն ելլեր:

Ուրեմն ի՞նչ կը սպասէ մեզմէ Քրիստոս:

Կը սպասէ միայն հաւատք եւ գործք: Սատանան ալ կը հաւատայ, որ Աստուած գոյութիւն ունի, սակայն իր չար գործերով միշտ կը փորձէ հաւատացեալ մը հեռացնել Աստուծմէ, որպէսզի անամօրաբար գոչէ. «Այս չե՞ն Քու որդիներդ, որոնք տեսնելով հաճոյք, լեզուները դուրս կը վազեն ետեւէս՝ մոռնալով Քեզ, որ նոյնիսկ Միածին Որդիդ այս ողորմելիներու համար զոհեցիր»: Պատկերացուցէք, թէ որքան մեծ կ'ըլլայ մեր երկնաւոր Հօր տրտմութիւնը այսպիսի արարքներէն: Երբ ծածուկ, գաղտնի բան մը կ'ընենք, կը խորհիկն, թէ Աստուած չի տեսներ, չի նկատեր, ուրեմն ամէն ինչ բոյլատրելի է: Իսկ երբ բարի բան մը ընենք (եթէ ընենք ալ) ցուցադրութեան համար կը պոռանք, կը կանչենք, շեփոր կը հնչեցնենք, ծնծղայ կը զարնենք, որպէսզի Աստուած եւ մարդիկ ալ գիտնան, գովեն եւ ծափ զարնեն: Պէտք է հասկնալ, որ Աստուծոյ աչքը ամէն տեղ է: Ան ամենատես եւ ամենագէտ է: Ամէն չար, սխալ բան ընելու ատեն, մտածենք, որ Քրիստոս կը նայի, կը նեղուի, կ'արտասուէ մեզի համար: Ինչու՞ պիտի տրտմեցնենք զԻնք, ինչու... Ուրեմն փաստենք գործով, որ իրապէս կը սիրենք զԱստուած:

Վարդան եւ իր զինակիցները իրենց սէրը գործով ցոյց տուին: Անոնք

այնպիսի խիզախ ոգի եւ ամուր հաւատք ունէին, որ առանց վարանելու իրենց կեանքը նուիրեցին Քրիստոսի համար՝ հաւատալով, որ իրենք յաւիտեանապէս պիտի ապրին եւ վայելեն մշտական երջանկութիւնը: Կուրծքերը բաց դէմ ելան Պարսիկներուն, կոռեցան քաջաբար Քրիստոսի սիրոյն եւ հաւատքին համար, մեր հայրենիքին համար: Չնայեցան թէ որքան զօրաւոր էր իրենց թշնամին, այլ իրենց ամբողջ յոյսը դնելով Աստուածորդւոյն վրայ, դէմ ելան թշնամիին՝ հաւատալով, որ Ան իրենց հետ պատերազմի ելիր է, ապա ուրեմն բող ամբողջ աշխարհը իր չար մարդոցմով եւ ուժերով իրենց դէմ կենայ: Այդ վստահութիւնը, որ ունէին Քրիստոսի վրայ, զիրենք անմահութեան տարաւ՝ կրկին ու կրկին անգամ ապացուցելով, որ ո՛չ նեղութիւնը, հալածանքը, սովը, մերկութիւնը, սուրն ու մահը չէին կրնար բաժնել զիրենք Քրիստոսի սէրէն:

Վարդանանք բող մեզի համար օրինակ դառնան: Պատերազմ ունինք չարի դէմ, եւ այդ պատերազմէն պէտք է փախչինք, այլ պիտի պայքարենք՝ յաղթանակով դուրս ելլելու համար, սատանան ծունկի բերելով, եւ ապացուցելով, որ ստրուկ չենք նիւթին ու չարին, այլ ունինք հզօր կամք եւ արժանի ենք Աստուծոյ որդիները կոչուելու եւ ժառանգելու անմահ կեանքը: Որքա՞ն պիտի ուրախանայ Քրիստոս, նաեւ Վարդանանք եւ իր զինակիցները, երբ տեսնեն որ այսպիսի հայորդիներ դեռեւս կան այս անհաւատ աշխարհին վրայ:

ԵԶՒՇԷ ԱՐԶ. ԴԱԽԵԱՆ